

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 30. МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДІТЕЙ РАНЬОГО ТА ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Освітньо-професійна програма	Дошкільна освіта
Факультет	Педагогічний
Кафедра	Загальної педагогіки та дошкільної освіти
Семестр	5-6
Кількість кредитів	4
Мова викладання	українська

Викладач	К. пед. н., доц. Мельничук Лілія Борисівна
Контактна інформація	Lilya1154@ukr.net

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

Анотація	<p>У процесі вивчення курсу студенти знайомляться з теоретичними та практичними аспектами формування екологічної культури дітей раннього та дошкільного віку.</p> <p>Результатом вивчення дисципліни є поглиблення та уточнення знань студентів про значення екологічного виховання; ознайомлення з метою, завданнями та змістом провідних концептуальних, базових та варіативних програмових документів з актуальних проблем формування екологічної культури дітей раннього та дошкільного віку; формування теоретичної бази знань про завдання, зміст, форми та методи роботи щодо екологічного виховання; формування у майбутніх вихователів екологічних цінностей у контексті виконання вимог, окреслених у Державному стандарті дошкільної освіти (Базовому компоненті дошкільної освіти), що стосуються формування екологічної культури особистості дошкільника; визначення завдань і змісту екологічного виховання дітей дошкільного віку з орієнтуванням на їхні потреби, інтереси та вікові можливості, що забезпечить підвищення рівня їхньої екологічної вихованості; ознайомлення студентів із надбаннями народної педагогіки, досягненнями світової педагогічної науки і передового педагогічного досвіду в галузі екологічного виховання дітей дошкільного віку.</p> <p>Теоретичний матеріал викладається у формі проблемних лекцій, лекцій-дискусій, лекцій-візуалізацій.</p> <p>Практичні заняття курсу відбуваються у формі обговорення актуальних педагогічних проблем дошкільної освіти у контексті формування екологічної культури дошкільників за допомогою інтерактивних технологій, а саме: мозковий штурм, заповнення інформаційного пропуску, проєктна діяльність, кейс-методи (аналіз педагогічних ситуацій). Лабораторні заняття проходять у прикладному форматі на базах ЗДО м. Рівного, де майбутні фахівці дошкільної освіти долучаються до проведення занять з дошкільниками з метою формування у них екологічної культури.</p>
Мета та цілі	Теоретична і практична підготовка фахівців спеціальності «Дошкільна освіта» до формування екологічної культури у дітей раннього та дошкільного віку.

<p>Результати навчання</p> <p>Soft skills: соціально-психологічні аспекти професійної компетентності, що відповідають заявленим цілям програми</p>	<p>Після вивчення курсу студенти набувають здатності: Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку. Розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій. Планувати освітній процес в закладах дошкільної освіти з урахуванням вікових та індивідуальних можливостей дітей раннього і дошкільного віку, дітей з особливими освітніми потребами та складати прогнози щодо його ефективності. Визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико-естетичні цінності. Володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку.</p> <p>Розвиток «гнучких навичок» - soft skills: навичок комунікації, здатність брати на себе відповідальність і працювати в команді, вміння контролювати власні почуття, правильно реагувати на емоції інших людей та злагоджувати конфлікти, управляти своїм часом, розуміння важливості зворотного зв'язку / допомоги від колег, здатність логічно і системно мислити, креативність та інше)</p>
<p>Пререквізити</p>	<p>Базові знання з дисциплін: «Вступ до спеціальності», «Загальна педагогіка», «Педагогіка дошкільна», «Теорія та методика організації ігрової діяльності», «Психологія», «Дитяча психологія», «Література дітей дошкільного віку», «Методика ознайомлення дошкільників із соціальним довкіллям», «Основи природознавства з методикою».</p>

СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Тема	План, короткі тези	Завдання
Змістовий модуль 1		
<p>Тема 1. Теоретичні основи формування екологічної культури дітей раннього та дошкільного віку.</p>	<p>Сутність поняття «екологічна компетентність». Екологічні знання як основа екологічної культури. Формування екологічної свідомості. Умови формування екологічної компетентності дітей дошкільного віку. Поняття екологічної відповідальності. Сутність екологічного виховання дітей дошкільного віку. Мета і завдання екологічного виховання. Зміст і складові екологічного виховання у закладі дошкільної освіти. Сім'я як осередок формування екологічної культури дитини дошкільного віку.</p>	<p>Експрес опитування, виконання тестових завдань, моделювання структурно-логічної схеми «Мета і завдання екологічного виховання дошкільників», підготовка повідомлення з висловів відомих педагогів про формування екологічної культури дітей дошкільного віку. Аналіз «Концепції екологічного виховання України»</p>
<p>Тема 2. Еколого-розвивальне середовище закладу дошкільної освіти</p>	<p>Поняття еколого-розвивального середовища, його призначення у закладі дошкільної освіти. Складові еколого-розвивального середовища ЗДО: куточки природи, екологічна кімната, лабораторії, музеї природи та вимоги до їх облаштування.</p>	<p>Експрес опитування, виконання тестових завдань, моделювання структурно-логічної схеми «Складові еколого-розвивального середовища ЗДО», обговорення презентацій.</p>

	<p>Ознайомлення дошкільників з природою в умовах еколого-розвивального середовища ЗДО. Накопичення чуттєвого досвіду.</p> <p>Залучення дітей до активної діяльності в процесі пізнання природного довкілля.</p> <p>Стимулювання дитячої творчості засобами еколого-розвивального середовища ЗДО.</p>	
<p>Тема 3. Методи, форми й засоби формування екологічної культури дошкільників</p>	<p>Методи та прийоми формування екологічної культури дітей дошкільного віку, їх класифікація. Форми освітньої роботи з екологічного виховання дітей старшого дошкільного віку.</p> <p>Засоби формування екологічної культури: художня природознавча література, екологічна казка, народна педагогіка.</p> <p>Інноваційні технології екологічної освіти дітей дошкільного віку: екологічний тренінг, сендплей, екологічна стежина, дитячий туризм, технологія використання пейзажного живопису, метод екологічного проекту.</p>	<p>Експрес опитування, виконання тестових завдань, моделювання структурно-логічної схеми «Методи, форми й засоби формування екологічної культури дошкільників», аналіз презентації «Інноваційні технології формування екологічної культури дітей дошкільного віку»</p>
<p>Тема 4. Формування екологічної культури дітей дошкільного віку засобами ігрової діяльності</p>	<p>Значення ігрової діяльності у формуванні екологічної культури дітей дошкільного віку. Типологія дидактичних ігор екологічного змісту.</p> <p>Логічні завдання та вправи екологічного змісту. Листи-скарги. Соціально-моральні логічні задачі на розвиток співпереживання. Соціально-моральні логічні задачі, що передбачають аналіз чужих та власних дій, поведінки, вчинків.</p>	<p>Експрес опитування, виконання тестових завдань, моделювання структурно-логічної схеми «Типологія дидактичних ігор екологічного змісту». Ділова гра: презентація методики проведення дидактичних ігор, логічних прав та завдань екологічного змісту.</p>
<p>Тема 5. Формування екологічної культури дошкільників в умовах дослідницької діяльності</p>	<p>Дослід як особливий вид спостереження. Значення дослідів у формуванні екологічної культури дошкільників. Види дослідів: короткочасні та довготривалі; з явищами неживої природи, з предметами неживої природи, з рослинами, з тваринами; екологічні. Завдання та етапи проведення дослідницької роботи.</p> <p>Орієнтовний перелік оснащення осередку «Дитячого експериментування»</p>	<p>Експрес опитування, виконання тестових завдань, обговорення презентацій «Оснащення осередку дитячого експериментування».</p> <p>Ділова гра: демонстрація та обговорення занять з використанням дослідів для дітей старшого дошкільного віку</p>
<p>Тема 6. Праця у природі як метод формування екологічної культури дітей дошкільного віку</p>	<p>Види праці та формування предметно-практичної компетентності дітей дошкільного віку. Самообслуговування, господарсько-побутова праця, праця у природі, ручна (художня) праця.</p> <p>Праця в природі та особливості її організації в різних вікових групах. Зміст праці в природі. Форми організації праці дітей в природі. Доручення, чергування в куточку живої природи, колективна праця. Вимоги до організації праці дітей в природі. Педагогічні вимоги щодо організації праці дітей.</p>	<p>Експрес опитування, виконання тестових завдань, обговорення презентацій «Вимоги до організації праці дітей в природі», аналіз перспективного планування трудової діяльності для дітей різного віку.</p> <p>Ділова гра: демонстрація та обговорення занять з праці в природі для дітей старшого дошкільного віку, аналіз педагогічних ситуації (кейс-стаді).</p>

Основна

1. Базовий компонент дошкільної освіти (державний стандарт дошкільної освіти) : нова редакція / наук. кер. Т.О. Піроженко; авт. кол.: О.М. Байєр, О.К. Безсонова, Н.В. Гавриш та ін. Київ, 2021. 37 с. URL : https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf
2. Беленька Г.В., Науменко Т.С., Половіна О.А. Дошкільнятам про світ природи. Старший дошкільний вік: навч.-метод. посібник. 2-е вид. Київ : Генеза, 2013. 112 с. (Настільна книжка вихователя).
3. Беленька Г.В., Половіна О.А. Дошкільнятам про світ природи: Діти п'ятого року життя: Навч.-метод. посібник для студ. вищ. навч. закладів. Київ : Генеза, 2016. 96 с. (Настільна книжка вихователя).
4. Богущ А., Гавриш Н. Методика ознайомлення дітей з довкіллям у дошкільному навчальному закладі: підручник для студ. вищ. навч. закладів. Вид. 2-ге. Київ: ВД Слово, 2015. 408 с.
5. Виховуємо базові якості особистості старшого дошкільника в умовах ДНЗ : методичний посібник / Г. Беленька, Н. Гавриш, С. Васильєва, В. Маршицька, С. Нечай, Г. Орлова, О. Остряньська, О. Полякова, В. Рагозіна, О. Рейпольська, Н. Шкляр ; за заг. ред. Н. Гавриш. Харків : Мадрид, 2015. 220 с. URL : <https://lib.iitta.gov.ua/10041/1/2.pdf>
6. Екологічна культура. Виховуємо майбутнє : тема номера. *Дитячий садок. Управління*. 2019. № 2. 44 с.
7. Загальнотеоретичні основи природничо-математичної освіти дітей дошкільного віку: Навч. посібник для студ. спеціальн. «Дошкільна освіта»/ Авт.-уклад. А.В. Сазонова. Вид. 2-ге. Київ: ВД «Слово», 2014. 248с.
8. Лисенко Н.В. Еко-око: дошкільник пізнає світ природи: навчально-методичний посібник для студ. вищ. навч. закладів. Київ : ВД «Слово», 2015. 352 с.
9. Лисенко Н.В. Теорія і практика екологічної освіти: педагог-дошкільник: навч.-методичний посібник для студ. вищ. навч. закладів. Київ: Слово, 2009. 400 с.
10. Мандруємо екологічною стежиною: дослідницько-експериментальна діяльність дітей дошкільного віку в природі / авт.-упоряд. : С.Ю. Павлюк, Л.С. Русан, Г.І. Колосінська. Тернопіль: Мандрівець, 2016. 168 с.
11. Методика ознайомлення дітей з природою. Хрестоматія: Навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2012. 432 с.
12. Ніколаєнко В.М. Екологічне виховання в ДНЗ. 2 - 6 років. Харків: Вид. група «Основа», 2014. 208 с.
13. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка : навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. Київ : Академвидав, 2004. 456 с. (Серія «Альма-матер».)
14. Плохий З. П. Формування у дітей дошкільного віку екологічної культури (теоретичні та методичні аспекти) : монографія. Київ : Персонал, 2010. 319 с.
15. Про концепцію екологічної освіти в Україні: Рішення колегії міністерства освіти і науки України N 13/6-19 від 20.12.2001. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v6-19290-01#Text>
16. Сухар В.Л. Ознайомлення з природним довкіллям. Середній дошкільний вік. Харків: Ранок, 2017. 192 с.

Додаткова

1. Беленька Г., Половіна О., Кондратець І. Програма «Дитина» : нові підходи й змістові акценти в дошкільній освіті. *Дошкільне виховання*. 2021. № 1. С. 14-16.
2. Впевнений старт : освітня програма для дітей старшого дошкільного віку / [Н. В.Гавриш, Т. В. Панасюк, Т. О. Піроженко, О. С. Рогозянський, О. Ю. Хартман, А. С. Шевчук]; За заг. наук. ред. Т. О. Піроженко. К. : Українська академія дитинства, 2017. 80 с.
3. Дитина : [програма виховання і навчання дітей від 2 до 7 років / наук. кер. проекту В. О. Огнев'юк; авт. кол. : В.Г. Беленька, О.Л. Богінч, Н.І. Богданець-Білоskalенко та ін. Київ : Вид-во Київського університету імені Бориса Грінченка, 2016. 304 с.
4. Загородня Л. Дитина в природному довкіллі: впроваджуємо оновлений БКДО. *Дошкільне виховання*. 2021. № 6. С. 3-9.
5. Ковальова Л., Левчук І. Дивосвіт природи розкриває гра: дидактичні ігри з використанням методу моделювання для дітей старшої групи. *Дошкільне виховання*. 2021. № 6. С. 20-23.
6. Мельничук Л.Б. Екологічне виховання молодших школярів. *Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (заочна форма участі) «Філософія геокультури»* (20-21 квітня, 2017 р., м. Харків). Харків : ХНАУ, 2017. С. 82-85.
7. Мельничук Л.Б. Методика формування екологічної культури дітей раннього та дошкільного віку : методичні рекомендації для самостійної роботи студентів педагогічного факультету спеціальності 012 «Дошкільна освіта». Рівне : Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. акад. Степана Дем'янчука, 2021. 32 с.
8. Мельничук Л.Б., Воронько У.І. Методи, форми та засоби виховання екологічної культури дітей дошкільного віку. *Наукові та освітні трансформації в сучасному світі: збірник матеріалів*

Всеукраїнської міждисциплінарної науково-практичної конференції (м. Чернігів, 15 липня 2021 року) / Науково-освітній інно-ваційний центр суспільних трансформацій, м. Чернігів. Суми: ТОВ НВП "Росток А. В.Т.". 2021. 476 С. 261-263. URL : https://reicst.com.ua/asp/article/view/19/pc_2021_15_07.

9. Мельничук Л.Б., Шульгач Е.В. Нескладні досліди як метод ознайомлення дошкільників з природою. *The XII International Science Conference «Current issues, achievements and prospects of Science and education»*, May 03 – 05, 2021, Athens, Greece. 279 p. P. 173-176.
10. Освітній напрям «Дитина в природному довіллі» : витяг із Базового компонента дошкільної освіти. *Дошкільне виховання*. 2021. № 6. С. 10-11.
11. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» (нова редакція). У 2 ч. Ч. I. Від народження до трьох років / О. П. Аксьонова, А. М. Аніщук, Л. В. Артемова [та ін.] ; наук. кер. О. Л. Кононко. Київ : ТОВ «МЦФЕР-Україна», 2014. 204 с.
12. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» (нова редакція). У 2 ч. Ч. II. Від трьох до шести (семи) років / Аксьонова О. П., Аніщук А. М., Артемова Л. В. [та ін.] ; наук. кер. О. Л. Кононко. Київ : ТОВ «МЦФЕР-Україна», 2014. 452 с. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/programy-rozvytku-ditej/rozvitku-ditini-doshkilnogo-vikuya-u-svitinova-redaktsiyachastina-2.pdf>
13. Українське дошкільня : [програма розвитку дитини дошкільного віку] / О. І. Білан, за заг. Ред. О.В. Низковської. Тернопіль : Мандрівець, 2017. 256 с

Інформаційні ресурси

1. Віртуальні бібліотеки, е-каталоги та довідники е-ресурсів.- http://intellect-invest.org.ua/educ_resources_virtual_libraries/.
2. Державні бібліотеки України та інших країн. - http://intellect-invest.org.ua/educ_resources_state_libraries/.
3. Електронні журнали:
Методична скарбничка вихователя: https://shop.m CFR.ua/catalog/osvita/msv/?utm_source=pedrada.com.ua&utm_medium=refer&utm_campaign=about
Організаційно-розпорядча документація дошкільного навчального закладу. URL : https://shop.m CFR.ua/catalog/osvita/organizatsiyno-rozporyadcha-dokumentatsiya-dnz/#desc?utm_medium=refer&utm_source=pedrada.com.ua/&utm_campaign=about
4. Матеріали міністерства освіти і науки України (<https://mon.gov.ua/ua>)
5. Програми розвитку дітей: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/programi-rozvitku-ditej>
7. Освітні ресурси:
Освітній портал "Освіта. UA". <http://osvita.ua/>
Педадра. Портал освітян України. <https://www.pedrada.com.ua/>
Освітній портал " Педагогічна преса". <https://pedpresa.ua/>
Портал громадських експертів "Освітня політика". <http://education-ua.org/ua/>
Гіпермаркет знань. <http://school.xvatit.com/>
Класна Оцінка - безкоштовна інформаційна система для шкіл, дитячих садків та інших організацій <https://klasnaocinka.com.ua/>
«Освітній портал» - все про освіту України. <http://www.osvita.org.ua/>
Українська педагогіка – сайт про новини в освіті в Україні та за кордоном. <http://ukped.com/>
Портал сучасних педагогічних ресурсів. <https://znannya.info/>

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Загальна політика	Здобувач освіти зобов'язаний відвідувати всі заняття згідно розкладу, не спізнюватися. Дотримуватися етики поведінки. Працювати з навчальною літературою, з літературою на електронних носіях і в Інтернеті. При пропуску лекційних занять проводиться усна співбесіда за темою. Відпрацьовувати практичні заняття. Виконати індивідуальне завдання.
Політика щодо дедлайнів та перекладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.
Політика щодо академічної доброчесності	Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних

девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

ОЦІНЮВАННЯ

Нарахування балів	
Види оцінювання	Бали
Тема 1	10
Тема 2	10
Тема 3	10
Тема 4	10
Тема 5	10
Тема 6	10
Підсумковий контроль	40
Загальна кількість балів:	100

Розподіл балів для оцінювання успішності студентів		
Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни